

REPREZENTAREA DIPLOMATICĂ A FRANȚEI ÎN ROMÂNIA (1866-1914)

Ana-Maria Vele

Cluj-Napoca

Enumerarea și cunoașterea reprezentanților diplomați francezi acreditați în România pe parcursul întregii domnii a regelui Carol I reprezintă un model și un suport de lucru pentru cercetătorii sau istoricii interesați de reconstituirea aparatului diplomatic, dar și pentru cei care nu au certitudinea asupra perioadei în care un anumit reprezentant s-a perindat prin țara noastră îndeplinind o funcție temporară în ierarhia diplomatică. Pentru unii agenți diplomați francezi, posturile pe care le-au ocupat în România au constituit o rampă de lansare spre alte destinații mai exotice sau mai bine apreciate, dar în același timp au fost investite cu o semnificație deosebită din punctul de vedere al acumulării de experiență în domeniul diplomatic.

Pentru orice tânăr fără activitate diplomatică pregnantă exercitată anterior, investirea într-o funcție de rang diplomatic, chiar și în România, țară fără o istorie îndelungată în arta diplomației regulate, reprezenta un avantaj, care putea fi utilizat ulterior. Pentru alții, România a reprezentat o destinație indezirabilă sau cel puțin nemulțumitoare sau nesatisfăcătoare, însă un adevăr consacrat și general valabil îl constituie faptul că toți s-au străduit să fie cât se poate de consecvenți și de conștiințioși în îndeplinirea sarcinilor și instrucțiunilor cu care erau investiți. De altfel, personalul diplomatic francez era unul foarte capabil și totodată obiectiv în aprecieri. Existau bineînțelese și excepții, dar rapoartele diplomatice întocmite prezentau evenimentele într-o manieră veridică, doar uneori fiind impregnate cu o doză de subiectivism, care oscila de la poziții favorabile la aprecieri extrem de acide.

Unii reprezentanți diplomați prezintă evenimentele în maniera în care le parvin de la informatori, intervenind doar superficial ca să-și exprime opiniile personale fără velleități de atestare a unui adevăr absolut. Alții consideră toate informațiile ce le parvin a fi veridice, aceasta depinzând de subiectul dezbătut și de cât de delicată era problema.

Un rol esențial în relevarea adevăratului curs al evenimentelor este determinat de sursa care consemna faptele, aceasta în cazul în care reprezentantul diplomatic însuși nu era martor ocular. Aceste relatări erau condiționate de cunoștințele cu care era înzestrat agentul în ceea ce privește societatea românească.

Corpul diplomatic francez, prin activitatea intensă pe care a desfășurat-o, care de altfel a căpătat o semnificație deosebită la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, consemnează în rapoartele diplomatice toate evenimentele survenite în spațiul românesc în perioada domniei regelui Carol I, indiferent de nuanța politică, diplomatică, comercială, financiară sau culturală a acestora. De aceea se impune cunoașterea nominală a fiecărui membru care a ocupat o funcție oarecare în ierarhia diplomatică. Un astfel de demers este revelator și din perspectiva structurii instituției diplomatice și a organizării sale, dar totodată evidențiază, prin numărul de membri, importanța acordată țării noastre pe parcursul întregii perioade avute în vedere.

În intervalul studiat, respectiv momentul începerii domniei lui Carol I de Hohenzollern și izbucnirea primei conflagrații mondiale, diplomații români vor încerca să îmbunătățească raporturile cu Franța, ale cărei atitudini oscilatorii cu privire la România, când binevoitoare, când denigratoare, merită și necesită o cercetare aprofundată care să faciliteze înțelegerea deciziilor politice care au influențat destinul României.

Deseori s-au înregistrat simptome ale unei răcirii în cadrul relațiilor româno-franceze care aveau la bază politica aventuroasă a unor ministere liberale, chestiuni aparent interne cu implicații externe, dar și înclinațiile spre Prusia ale lui Carol I, însă însemnătatea și influența Franței n-au cunoscut o deteriorare bruscă. Misiunea restabilirii raporturilor franco-române pe făgașul normal și a intensificării acestora revenea reprezentanților români acreditați în Franța, dar și omologilor acestora acreditați în România, care prin instrucțiuni precise aveau misiunea de a supraveghea interesele României și ale Franței și de a întreprinde demersuri propagandistice pentru ca această țară să cunoască realitatea situației interne din România, dar și direcția impusă politicii externe.

Aceleași obiective urmăreau deci reprezentanții Franței în România, care, prin rapoartele lor diplomatice, infirmă sau confirmă evenimentele survenite în spațiul românesc. Realitatea surprinsă de reprezentanții diplomați și consemnată în rapoarte putea suferi mutații multiple și uneori nesatisfăcătoare până când valiza diplomatică, respectiv cufărul în care erau depuse documentele și care avea imunitate, neputând fi deschis decât la destinație, ajungea în mâinile ministrului de Externe și se întorcea cu instrucțiuni. Aceste instrucțiuni puteau să nu mai corespundă situației și de aceea uneori diplomații erau nevoiți a acționa fără consimțământul autorităților superioare, determinând anomalii în poziția pe care trebuiau să o adopte. Însușirile fiecărui funcționar angrenat în ierarhia diplomatică erau deosebite, iar titularii misiunilor diplomatice erau însuflețiți de attribute excepționale.

1866¹: Încă din anul 1866, Franța este foarte bine reprezentată în România, chiar dacă cea mai înaltă funcție este deținută de consulul general în persoana lui

¹ „Anuarul Diplomatic al Imperiului Francez pentru anul 1866”, Paris, 1866, p. 48-49.

C. Tillos. Consulatul general de la București mai este reprezentat de încă doi funcționari, respectiv Henry Jean Boyard (elev-consul, numit în 17 noiembrie 1863) și Hory (cancelar).

La Brăila, reprezentantul Franței este Maurin-Bié, care este consul onorific și îndeplinește funcția de vice-consul, la Galați, consulul Engelhardt, comisar al guvernului pentru navigația pe Dunăre, este secondat de consulul Gorsse, în timp ce Victor Castaing este cancelar. La Iași, interesele Franței sunt supravegheate de consulul Charles Tissot și de cancelarul Louis Castaing.

1867²: Nu există modificări substanțiale, în general menținându-se în posturi aceleași persoane ca în anul precedent, excepție făcând numirea baronului D'Avril³ ca agent și consul general la București înlocuindu-l pe Tillos, iar la Iași, consulul Delaporte devine substituentul lui Tissot.

1868⁴: Titular al Consulatului general de la București devine Mellinet, Boyard își încetează activitatea ca elev-consul și este transferat în calitate de consul clasa a II-a la Galați (numit pe 31 martie 1868), substituindu-l pe Gorsse. Astfel, doar Hory mai este prezent în capitala României și își continuă activitatea în calitate de cancelar. Celelalte consulate prezintă aceiași funcționari.

1869⁵: Atât la București, cât și la Galați și Iași își mențin posturile toți reprezentanții Franței prezenți și în anul precedent, respectiv Mellinet și Hory (București), Boyard și Victor Castaing (Galați), Delaporte și Louis Castaing (Iași). La Brăila nu se menționează dacă Maurin-Bié își continuă misiunea.

1872-1873⁶: Instituția Consulatului, general al Franței la București prezintă un nou titular în persoana agentului Lesourd care gerează reprezentanța diplomatică și este secondat în misiunea sa de către Delabarre (elev-consul, numit la 25 martie 1872, iar în perioada 25 aprilie 1873-31 mai 1875 acesta este însărcinat cu gestiunea consulatului de la Iași) și de către Victor Castaing, transferat de la Galați în aceeași calitate de cancelar. La Galați activează consulul Dubont și cancelarul Degrand în timp ce la Iași postul de consul îi aparține lui Jules Schefer, numit pe 30 august 1872, iar funcția de cancelar o îndeplinește Louis Castaing încă din 1867. Schefer este însărcinat cu gestionarea Consulatului general din București în perioada 18 aprilie 1873-11 septembrie 1874, apoi revine la Iași în postul pe care-l părăsise din 16 ianuarie 1877. La Brăila este semnalat ca titular agentul consular Rodocanachi. Mici reprezentanțe diplomatice franceze girate de

² *Ibidem*, 1867, p. 49.

³ Baronul D'Avril – n. 17 august 1822; licențiat în drept; cavaler al Legiunii de Onoare (20 decembrie 1854); ofițer al Legiunii de Onoare (26 octombrie 1864); gerant al Consulatului General al Franței la București (5 aprilie 1866); agent și consul general la București (10 noiembrie 1866); delegat în Comisia Europeană a Dunării la Galați (18 martie 1866); trimis extraordinar și ministru plenipotențiar în Chile (23 decembrie 1876); ministru plenipotențiar clasa I (1 februarie 1882).

⁴ „Anuarul Diplomatic al Imperiului Francez pentru anul 1868”, Paris, 1868, p. 46.

⁵ *Ibidem*, 1869, p. 45-46.

⁶ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anii 1872-1873”, Paris, 1873, p. 48.

către un singur funcționar au mai fost create în acești ani la Călărași (Durand – agent consular), Bârlad (Pagano – agent consular, reprezentant italian care însă elaborează rapoarte diplomatice și pentru Franța), Roman (Bitrou – agent consular).

1874⁷: La București, Delabarre și V. Castaing sunt semnați în aceleași posturi, însă și în acest an Consulatul general își schimbă titularul, în această funcție fiind desemnat Des Michels⁸. De asemenea, la Galați, Dubont este substituit de consulul Axel Duboul, în timp ce în celelalte orașe sunt menținuți aceiași reprezentanți diplomatici.

1875-1876⁹: La conducerea Consulatului general din capitala României revine Lesourd, în timp ce baronul Des Michels devine secretar de ambasadă clasa I, iar V. Castaing ocupă același post de cancelar. La Galați survin de asemenea schimbări în cadrul personalului diplomatic, consul devenind Champoiseau, iar cancelarul – său Emile Boysset, în timp ce la Brăila, agentul consular este un oarecare M.N. Iașiul este consecvent, la conducerea reprezentanței diplomatice aflându-se același J. Schefer (vice-consul), ajutat în misiunea sa de către cancelarul L. Castaing. La Călărași, Bârlad și Roman sunt semnați aceiași agenți diplomatici: Prosper Durand, Pagano, Bitrou.

1877¹⁰: Singurele modificări în cadrul personalului diplomatic francez în România survin în cadrul Consulatului general de la București, unde Lesourd este substituit de Debains, secondat de Raindre (elev-consul) și la Galați unde consul devine Champoiseau, iar în funcția de cancelar este desemnat Jules Coste. Celelalte orașe prezintă aceiași reprezentanți.

1880¹¹: Începând din acest an, independența României fiind recunoscută și de Franța, Agenția și Consulatul general de la București au fost ridicate la rangul de Legație, iar primul trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Franței a fost desemnat Ducros-Aubert¹². De asemenea, personalul instituției a crescut ca număr, Alfred Lacaze fiind numit secretar clasa a II-a la 1 februarie 1880, contele Bernard de Goutant-Biron secretar clasa a III-a, iar Jules Alexandre Degrand care activase pe postul de cancelar la Galați în anul 1874 a fost numit în aceeași calitate la

⁷ *Ibidem*, 1874, p. 49.

⁸ Jules Alexis, baron Des Michels – n. 26 decembrie 1836; licențiat în drept; atașat departamentului Arhive (3 iulie 1855); atașat Direcției Politice (Contecios) (15 iunie 1857); secretar clasa a III-a la Rio de Janeiro (19 februarie 1863); la Atena (3 noiembrie 1864); cavaler al Legiunii de Onoare (12 august 1865); secretar clasa a II-a la Roma (Sfântul Scaun) (20 iunie 1871); ofițer al Legiunii de Onoare (14 decembrie 1872); secretar clasa I, însărcinat de Agenția și Consulatul General al Franței la București (15 iulie 1874); agent și consul general în Egipt (25 iunie 1876).

⁹ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1876”, Paris, 1876, p.49.

¹⁰ *Ibidem*, 1877, p. 51.

¹¹ *Ibidem*, 1880, p. 37.

¹² Jules Ducros-Aubert – n. 14 martie 1833; licențiat în drept; secretar clasa a III-a la Roma (24 iunie 1857); cavaler al Legiunii de Onoare (11 august 1862); secretar clasa a II-a la Constantinopol (22 martie 1864); ofițer al Legiunii de Onoare (17 decembrie 1868); secretar clasa I la Bruxelles (12 noiembrie 1869); la Constantinopol (16 iunie 1870); ministru plenipotențiar la Buenos-Aires (28 octombrie 1872); ministru plenipotențiar clasa I la București (20 februarie 1880).

București pe 20 martie 1880. La Galați noul consul este contele Charles D'Héricourt (numit pe 30 aprilie 1880), iar cancelar Victor Colin, în timp ce la Iași rămâne doar un reprezentant francez, vice-consulul Louis Castaing (numit în această calitate la 21 decembrie 1878), fost cancelar în aceeași instituție. Interesant de specificat este faptul că reprezentanța diplomatică a Franței de la Iași era fie consulat, fie vice-consulat, titulatură evidențiată de funcția cu care era investită persoana care gera instituția. Această măsură rezidă în importanța acordată de Franța acestui post diplomatic. La Călărași își continuă activitatea același Prosper Durand, la Bârlad Pagano este substituit de un reprezentant francez Thiéry, la Brăila și Roman sunt menținuți aceiași M.N. și

Bitrou. Tot acum apare un agent consular și la Constanța (Kustendje) în persoana lui Sénac și la Tulcea și Sulina, unde vice-consul este De la Chaume.

1882¹³: În acest an este prezent la București ca ministru plenipotențiar baronul de Ring¹⁴ având în subordine, ca funcționari inferiori în ierarhia diplomatică pe următorii: A. Lacaze – secretar clasa I, de la Marlière – secretar clasa a III-a, Victor Colin – cancelar. La Galați consul este numit Jules Ferdinand Coste în data de 14 februarie 1882, iar cancelar Jean-Pierre Pommayrac, numit o lună mai târziu, respectiv pe 10 martie 1882. La Iași, reprezentanța având tot rangul de vice-consulat, titularul acesteia este Joseph Flandin. Jules Alexandre Degrand, fostul cancelar de la București, este transferat în calitate de vice-consul la Constanța. Celelalte orașe prezintă aceiași reprezentanți ca și în anul 1880. Spre deosebire de acest an, acum nu mai apare consemnat vice-consulatul de la Tulcea și Sulina și implicit titularul acestuia.

1883¹⁵: Baronul de Rind este menționat în aceeași calitate de ministru plenipotențiar la București, pe lângă acesta desfășurându-și activitatea contele de Diesbach în funcția de secretar clasa a II-a, numit pe 17 februarie 1883, Joseph Henry Jeannequin ca secretar clasa a III-a numit pe 13 aprilie 1883, iar postul de cancelar era ocupat de același Victor Colin. La Galați, Coste este substituit în funcția de consul de Gaston Wiet începând cu 29 iulie 1882, pe lângă care activa în calitate de cancelar Jean Valérien Bogusz, numit în această funcție pe 29 iulie 1882. Cu excepția reprezentanței diplomatice de la Roman, unde Bitrou este înlocuit de agentul consular Meiltz, în celelalte orașe sunt semnalati aceiași funcționari, respectiv Thiéry la Bârlad, M.N. la Brăila, Flandin la Iași, Degrand la Constanța, Durand la Călărași.

¹³ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1882”, Paris, 1882, p. 39.

¹⁴ Maximilien-Napoléon, Théodore, baron de Ring – n. 15 februarie 1834; doctor în drept; atașat la Berlin (6 iunie 1859); secretar clasa a III-a la Berlin (13 octombrie 1863); cavaler al Legiunii de Onoare (14 august 1866); secretar clasa a II-a la Berlin (22 iunie 1867); la Viena (1 septembrie 1868); secretar clasa I (11 februarie 1871), desemnat la Viena în această calitate (15 martie 1871); ofițer al Legiunii de Onoare (23 mai 1873); însărcinat de Agenția și Consulatul General în Egipt (22 noiembrie 1879); ministru plenipotențiar la București (27 decembrie 1881).

¹⁵ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1883”, Paris, 1883, p. 39.

1884¹⁶: La București singura schimbare care survine în acest an este reprezentată de înlocuirea secretarului clasa a III-a, noul titular al postului fiind Fernand Camille Gavarry din 15 iulie 1884. La Galați, ambii funcționari sunt din nou înlocuiți, de această dată de consulul Camille Georges de Vaux, numit în această calitate la data de 6 noiembrie 1883 și cancelarul D'Avesnes. La Brăila apare un nou agent consular în persoana lui Boscoff, iar la Constanța își începe activitatea ca vice-consul baronul de Stroltz, numit pe 20 februarie 1884.

1885¹⁷: În cadrul Legației Franței din capitala României survine o modificare substanțială, ca nou șef de misiune fiind numit Joseph Ordega¹⁸, având în subordine pe Diesbach, Gavarry și Colin. La Galați, revine consulul din anul 1883, Gaston Wiet, noul său cancelar fiind Pierre Hippolyte Gués, numit pe 5 iunie 1885. Acestea sunt singurele schimbări de personal înregistrate în anul 1885.

1886¹⁹: Ca urmare a activității desfășurate la București, Ordega cade în dizgrație, autoritățile române solicitând un nou reprezentant din partea Franței. Noul șef de misiune acceptat este Gustave de Coutouly²⁰, pe lângă acesta activând deja de câțiva ani contele de Diesbach în calitate de secretar clasa a II-a, noul numit Louis Patenôte în funcția de secretar clasa a III-a și Victor Colin (cancelar). La Galați în mod surprinzător, nu intervine nicio schimbare, în schimb la Călărași, este numit ca agent consular M.N., fostul agent de la Bârlad, care-l substituie pe Prosper Durand. La Bârlad își continuă activitatea Thiéry, la Brăila – Boscoff, la Iași – Flandin, la Constanța – baronul de Stroltz, iar la Roman – Meiltz.

1887²¹: Corpul diplomatic francez devine mai numeros începând cu acest an. Ministru plenipotențiar rămâne Coutouly, secondat în activitatea sa de Charles Emile Gachet (secretar clasa I, din 14 ianuarie 1887), Hugues Boulard-Pouqueville (secretar clasa a II-a, din 14 ianuarie 1887) și Patenôte care este menținut pe postul de secretar clasa a III-a. Cancelarul Colin este substituit de Joseph Gabriel Boulouze din 27 august 1886. Pentru prima dată apare un atașat militar francez în persoana lui de Pange, șef de escadron artilerie, apărând interesele de ordin militar ale Franței în România. La Galați sunt menținuți pentru al treilea an consecutiv consulul Wiet (numit în această funcție în 31 decembrie 1884) și cancelarul Gués (numit pe 5 iunie 1885), iar la Iași, Flandin devine consul onorific, însă este

¹⁶ *Ibidem*, 1884, p. 39.

¹⁷ *Ibidem*, 1885, p. 38.

¹⁸ Ladislau Symphorien Joseph Ordega – ofițer al Legiunii de Onoare (11 iulie 1883); consul general la Anvers (12 octombrie 1881); trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Tanger (6 decembrie 1881); ministru plenipotențiar clasa I (22 februarie 1884); trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la București (4 decembrie 1884); disponibilizat (12 octombrie 1885).

¹⁹ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1886”, Paris, 1886, p. 34.

²⁰ Gustave de Coutouly – n. 25 decembrie 1838; consul onorific pentru organizarea Rumeliei Orientale (26 august 1878); cavaler al Legiunii de Onoare (12 iulie 1880); trimis extraordinar și ministru plenipotențiar în Mexic (15 octombrie 1881); la București (12 octombrie 1885).

²¹ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1887”, Paris, 1887, p. 35.

menținut pe postul de vice-consul. La Constanța (Kustendje) baronul de Stroltz este înlocuit cu vice-consulul Dominique François Ordioni din 26 august 1886. La Bârlad agentul consular este același Thiéry, la Brăila continuă să activeze Boscoff, iar la Roman Meiltz. Din acest an nu mai este menținut reprezentantul Franței la Călărași.

1888²²: Gustave Coutouly continuă să activeze ca ministru plenipotențiar, sprijinit în misiunea sa de un grup diplomatic constituit din Gachet (secretar clasa I), Boulard-Pouqueville (secretar clasa a II-a), de Pange (primul atașat militar), Villeneuve-Bargemon (al doilea atașat militar) și Boulouze (cancelar).

La Galați, continuă a-și desfășura activitatea de consul G. Wiet, însă noul său cancelar este Antigeon. În cadrul celorlalte instituții consulare activează aceiași funcționari ai Republicii Franceze, respectiv la Iași rămâne în fruntea vice-consulatului Frandin (uneori apare ca Flandin, însă din acest an apare ca Frandin, poate fi o greșeală sau o altă persoană), la Bârlad – agentul consular Thiéry, la Brăila – agentul consular Boscoff, la Constanța (Kustendje) – vice-consulul Ordioni, iar la Roman – agentul consular Meiltz. Interesant de precizat este faptul că reapare Tulcea în cadrul orașelor în care Franța deține un reprezentant în persoana agentului consular Casimir Decis. Agenția de la Tulcea și Sulina fusese suprimată încă din 1881.

1889²³: Singura modificare înregistrată în acest an în cadrul corpului diplomatic francez din capitala României este reprezentată de numirea ca prim atașat militar a locotenentului colonel de infanterie De Torcy. Personalul diplomatic francez din celelalte orașe continuă să reprezinte interesele Franței în aceeași formație, identică aceleia din anul precedent.

1890²⁴: Trimisul extraordinar Coutouly își desfășoară în continuare activitatea, iar menținerea sa denotă faptul că se bucură de simpatie la București. Gachet, secretarul clasa I, nu mai apare menționat a-și ocupa funcția și de asemenea nici atașatul militar Pange. Apar în schimb doi funcționari noi, Maurice Depret, licențiat în drept, care ocupă postul de secretar clasa a III-a din 18 iulie 1889, și Alfred Sohier de Vermandois, licențiat în drept, care va reprezenta Franța la București în calitate de secretar clasa a II-a din 1 ianuarie 1890, după ce fusese numit în aceeași calitate la Constantinopol (9 ianuarie 1888) și la Viena (31 ianuarie 1899)²⁵.

Celelalte orașe nu prezintă schimbări semnificative în cadrul personalului diplomatic: la Galați cancelarul este substituit, noul titular al postului devenind un oarecare Miné, iar la Tulcea, agentul consular Decis este înlocuit de un funcționar menționat doar prin inițialele M.N.

²² *Ibidem*, 1888, p. 35.

²³ *Ibidem*, 1889, p. 40.

²⁴ *Ibidem*, 1890, p. 40.

²⁵ *Ibidem*, p. 229.

1891²⁶: Ministrul plenipotențiar Gustave de Coutouly este sprijinit în misiunea sa de doi secretari clasa a II-a (Boulard-Pouqueville și Sohier de Vermandois), un secretar clasa a III-a în persoana lui M. Depret, colonelul de infanterie, ofițer al Legiunii de Onoare, de Torcy, care ocupa poziția de prim atașat militar, secondat de căpitanul de artilerie, cavaler al Ordinului Legiunea de Onoare, de Berckheim, care deținea postul de al doilea atașat militar. Responsabilitățile cancelariei erau îndeplinite de același consul onorific Boulouze. Personalul diplomatic francez din celelalte orașe rămâne același ca în anul precedent.

1892²⁷: Personalul legației Franței la București cunoaște o diminuare substanțială, deoarece nu mai sunt prezenți în acest an secretarul clasa a II-a Boulard-Pouqueville, secretarul clasa a III-a Depret și primul atașat militar Torcy. Astfel instituția își continuă activitatea având, pe lângă titularul legației, doar un secretar clasa a II-a în persoana lui Sohier de Vermandois și pe cancelarul Boulouze. Reducerea produsă rezidă conform opiniei noastre din importanța limitată deținută de România în cadrul preocupărilor externe ale Franței. Importanța reprezentării la București printr-un personal numeros nu constituie una din prioritățile Franței.

Personalul celorlalte circumscripții consulare ale Franței în România se prezintă astfel: la Galați, continuă a-și desfășura activitatea de consul G. Wiet, avându-l drept cancelar pe Miné. În cadrul celorlalte instituții consulare activează aceiași funcționari ai Republicii Franceze, respectiv la Iași rămâne în fruntea vice-consulatului Flandin, la Bârlad – agentul consular Thiéry, la Brăila – agentul consular Boscoff, la Constanța (Kustendje) – vice-consulul Ordioni, la Roman – agentul consular Meiltz, iar la Tulcea – agentul consular M.N.

1893²⁸: Coutouly, devenit ofițer al Legiunii de Onoare, ocupă aceeași poziție de ministru plenipotențiar al Franței în România. El este în continuare privat în mod oficial de sfaturile unui consilier sau de serviciile unui secretar clasa I. Activitatea depusă de acesta este susținută de secretarul clasa a II-a Sohier de Vermandois, căpitanul de cavalerie și cavaler al Legiunii de Onoare Saily în calitate de atașat militar și vice-consulul Mellon îndeplinește funcția de cancelar substituindu-l pe Boulouze.

Celelalte circumscripții consulare nu prezintă modificări substanțiale de personal și sunt reprezentate de următorii funcționari: Galațiul (circumscripție înscrisă ca aparținând Valahiei) este reprezentat de cavalerul Legiunii de Onoare, consulul G. Wiet, și de cancelarul Miné. Dacă titularul instituției era un consul, acest fapt semnifica în general că reprezentarea diplomatică deține gradul de consulat. Există însă și cazuri când, chiar dacă funcționarii posedă titlatura de consul, nu sunt investiți întotdeauna în acest rang diplomatic din lipsa de posturi vacante.

²⁶ *Ibidem*, 1891, p. 40.

²⁷ *Ibidem*, 1892, p. 40.

²⁸ *Ibidem*, 1893, p. 37-38.

Circumscripțiile Moldova și Dobrogea sunt reprezentate astfel: la Bârlad îl întâlnim ca agent consular pe același Thiéry, la Brăila își continuă exercitarea funcției agentul consular Boscoff, la Iași, responsabilitățile funcției de vice-consul sunt îndeplinite de Frandin, la Constanța (Kustendje), devine vice-consul Delage care-l substituie pe Ordioni, la Roman este menținut același agent consular Meiltz, iar la Tulcea același M.N.

1894²⁹: Reprezentarea Franței în România în acest an este identică anului anterior în cadrul tuturor circumscripțiilor consulare. Menționăm faptul că se renunță la denumirea de Kustendje și se adoptă ca unic toponim Constanța.

1895³⁰: Coutouly este substituit în calitate de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Franței în România de contele Jules d'Aubigny³¹, ofițer al Legiunii de Onoare. Pe lângă titularul superior al Legației activau Sohier de Vermandois care este menținut în aceeași calitate de secretar clasa a II-a, Alexandre Robert Conty, fost elev al Școlii Politehnice, numit pe 28 iunie 1895 pe postul de secretar clasa a III-a, Sailly și Mellon îndeplinind funcțiile de atașat militar și cancelar.

Celelalte circumscripții consulare sunt reprezentate după cum urmează: la Galați, longevivul în funcție G. Wiet își desfășoară cu asiduitate activitatea avându-l drept cancelar pe Malaspina care-l înlocuiește pe Miné, la Constanța activează în continuare vice-consulul Delage, la Brăila – agentul consular Boscoff, iar la Iași îl întâlnim pe același Frandin. Celelalte circumscripții consulare nu mai apar menționate, probabil fuseseră suprimate datorită importanței reduse.

1896³²: Singura schimbare care survine în acest an în cadrul personalului diplomatic al Franței în România este cea reprezentată de substituirea lui Sailly cu Pellarin, căpitan de artilerie, în calitate de atașat militar.

1897³³: D'Aubigny nu îndeplinește pentru mult timp funcția de ministru plenipotențiar, deoarece este înlocuit în acest an de Arsène Henry³⁴, comandor al

²⁹ *Ibidem*, 1894, p. 38-39.

³⁰ *Ibidem*, 1895, p. 38-39.

³¹ Jules Ludovic Henrys, conte d'Aubigny – n. 1 marie 1844; licențiat în drept; atașat la München (14 decembrie 1866); la Berlin (28 mai 1871); secretar clasa a III-a la Berlin (7 ianuarie 1873); atașat plătit la Direcția Politică (14 decembrie 1874); secretar clasa a II-a la Lima (27 iulie 1875); cavaler al Legiunii de Onoare (7 august 1877); secretar clasa a II-a la Roma (Sf. Scaun) (31 august 1878); secretar clasa I la Sankt-Petersburg (1 februarie 1880); la Berlin (14 octombrie 1880); sub-director la Contencios (14 februarie 1882); consilier de ambasadă la Berlin (17 aprilie 1882); la Londra (4 noiembrie 1883); ofițer al Legiunii de Onoare (6 iulie 1886); ministru plenipotențiar clasa a II-a, însărcinat cu Agenția și Consulatul General di Egipt (18 noiembrie 1887); delegat al Franței la Comisia Europeană a Dunării, sesiunea de primăvară (18 aprilie 1891); trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Tanger (12 august 1891); ministru plenipotențiar clasa I (14 martie 1894); ministru plenipotențiar la București (19 aprilie 1894).

³² „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1896”, Paris, 1896, p. 38-39.

³³ *Ibidem*, 1897, p. 38.

³⁴ Arsène Saint Charles Henry – n. 14 septembrie 1848; cavaler al Legiunii de Onoare (9 decembrie 1871); secretar general la prefectura din Gironde (24 mai 1876); prefect Lot-et-Garonne (18 decembrie 1877); ofițer al Legiunii de Onoare (18 ianuarie 1881); prefect la Loiret (14 ianuarie 1882);

Legiunii de Onoare. În general această funcție de rang înalt în cadrul ierarhiei diplomatice este atribuită diplomaților de carieră, nefiind acum cazul, ceea ce nu înseamnă că numirea nu era reprezentativă sau că Franța acorda neapărat României o importanță minoră. Această perioadă de sfârșit de secol XIX se caracterizează prin tentativa Franței susținută cu numeroase eforturi, de a-și resuscita vechea influență și a-și supraveghea atent interesele economice și culturale în această parte a Europei, cu predilecție în România, Bulgaria, Grecia. Consfințirea raporturilor în aceste domenii între țările balcanice și Franța vor determina în viziunea acesteia din urmă influențarea relațiilor politice și diplomatice. Acest context este favorabil lui Henry care supervizează interesele Franței în capitala României. Alături de el în cadrul legației mai activau Sohier de Vermandois, care fusese ridicat la gradul de secretar clasa I, Pellarin ca atașat militar și Melon în calitate de cancelar. Personalul este menținut redus pentru o instituție însemnată cum este legația.

Celelalte reprezentanțe diplomatice ale Franței în România rămân în număr de patru, respectiv: Galați unde activitatea îndelungată de consul este susținută de Wiet, sprijinit de un nou cancelar în persoana lui Buyer, Constanța unde titularul vice-consulatului este Delage, Brăila unde agentul consular Boscoff continuă a gera instituția, iar la Iași vice-consulul C.N. Frandin își îndeplinește obligațiile și în acest an.

1898³⁵: Corpul diplomatic francez din capitala României este reprezentat de același trimis extraordinar și ministru plenipotențiar, Henry, de un nou secretar clasa I în persoana lui Leon Descos, cavaler al Legiunii de Onoare, licențiat în drept și numit pe 14 septembrie 1898 pe postul ocupat în anul precedent de Vermandois, care la rândul său este numit în aceeași zi ca prim secretar la Viena. Ca secretar clasa a III-a este numit Lesca, iar în calitate de atașat militar și de cancelar, Pellarin și Melon sunt menținuți în funcție.

Circumscripția consulară Galați continuă a fi gerată de Wiet, însă vice-consulul Raul Girodroux este însărcinat cu îndeplinirea atribuțiilor de cancelarie, fiind numit pe 10 octombrie 1898. La Constanța și Brăila, vice-consulul Delage și agentul consular Boscoff își desfășoară activitatea și în acest an, însă la Iași, Frandin este substituit de vice-consulul Lucien Piat, fost dragoman la Adrianopol, Alep și Tanger, numit în această calitate începând cu 10 octombrie 1898.

1899-1900³⁶: Compoziția reprezentanței diplomatice a Franței la București se modifică față de anul 1898 doar prin plecarea lui Lesca. Nici în cadrul celorlalte circumscripții nu survin multe modificări în cadrul personalului. La Galați, în virtutea obiceiului încetățenit de câțiva ani, cancelarul se schimbă anual, noul titular al funcției devine vice-consulul Hérítte, iar agentul consular de la Brăila, Boscoff, este promovat la rangul de vice-consul onorific.

la Alpes-Maritimes (8 ianuarie 1882); comandor al Legiunii (20 ianuarie 1892); trimis extraordinar și ministru plenipotențiar (14 octombrie 1897).

³⁵ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1898”, Paris, 1898, p. 41.

³⁶ *Ibidem*, 1900, p. 45.

1901³⁷: Legația Franței la București cuprinde un personal redus la patru persoane, respectiv Henry - ministrul plenipotențiar, Descos - secretarul clasa I, Pellarin - atașatul militar și Melon care activa în aceeași calitate de cancelar. Toți cei trei funcționari inferiori erau cavaleri ai Legiunii de Onoare, iar șeful misiunii era comandor al aceluiași ordin.

La Galați survine o schimbare semnificativă, respectiv Wiet este înlocuit de consulul Joseph Pollio, cavaler al Legiunii de Onoare, fost consul clasa I la Honolulu, numit în această funcție pe 27 martie 1900. În cadrul celorlalte circumscripții consulare, titularii își îndeplinesc în continuare atribuțiile și supraveghează interesele Franței în zonă.

1902³⁸: La București este numit pe lângă Henry, în data de 13 decembrie 1901, un atașat de ambasadă în persoana lui Louis Edmond de Vienne, licențiat în drept. Consulatul de la Galați este gerat doar de consulul Pollio, care este privat de sprijinul cancelarului său Heritte, iar la Iași este numit pe 6 ianuarie 1902 un nou vice-consul Roger Charles Mouy, fost vice-consul la Napoli.

1903³⁹: Singura schimbare care apare în cadrul întregului personal diplomatic al Franței în România este reprezentată de substituirea lui Descos cu un nou secretar clasa I, Maurice Grimault, licențiat în drept, cavaler al Legiunii de Onoare, fost secretar clasa I la Berlin, însă neinstalat. Acesta este numit la București în data de 23 august 1902.

1904-1905⁴⁰: Șeful misiunii diplomatice franceze de la București este substituit de Ernest Bourgarel⁴¹, numit pe 10 octombrie 1904 în calitate de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar. Pe lângă el, continuă a fi acreditat un secretar clasa I Grimault, un nou atașat militar, Jullian, șef de escadron de artilerie, cavaler al Legiunii de Onoare, și un cancelar în persoana consulului Baroncelli-Javon. Fostul cancelar Melon este transferat la Iași îndeplinind funcția de vice-consul și substituindu-l pe Piat. La Galați îl întâlnim pe același Pollio, la Brăila își continuă misiunea Boscoff, iar la Constanța vice-consulul Delage supraveghează interesele Franței în zonă.

³⁷ *Ibidem*, 1901, p. 44.

³⁸ *Ibidem*, 1902, p. 44.

³⁹ *Ibidem*, 1903, p. 44.

⁴⁰ *Ibidem*, 1905, p. 44.

⁴¹ Ernest-René Joseph Adrien Bourgarel – n. 22 martie 1850; licențiat în drept; atașat autorizat la Tunis (17 decembrie 1874); atașat la Pekin (27 decembrie 1875); atașat la Direcția Politică (3 septembrie 1878); secretar clasa a III-a la Berna (20 iunie 1879); secretar clasa a II-a Santiago (Chile) (22 ianuarie 1881); la Roma (15 septembrie 1883); secretar clasa I la Tokio (1 martie 1886); cavaler al Legiunii de Onoare (16 iulie 1887); secretar la Stockholm (10 martie 1889); la Constantinopol (29 noiembrie 1890); consul general și însărcinat cu afaceri la Bogota (15 februarie 1893); ministru plenipotențiar clasa a II-a la Port-au-Prince (23 decembrie 1895); la Bogota (6 aprilie 1897); ofițer al Legiunii de Onoare (12 ianuarie 1900); ministru plenipotențiar la Teheran (16 octombrie 1900); însărcinat de Agenția și Consulatul General la Sofia (6 septembrie 1902); ministru plenipotențiar la București (10 octombrie 1904).

1906⁴²: Misiunea diplomatică de la București cuprinde pe lângă ministrul plenipotențiar Bourgarel, un secretar clasa I De la Tour, un atașat militar, post ocupat de căpitanul de artilerie Thomasson și un vice-consul cancelar în persoana lui Chorat. Corpul consular al celorlalte circumscripții rămâne identic, excepția fiind numirea la Iași a lui Armand de Prat ca vice-consul. Acesta, licențiat în drept, fusese însărcinat cu girarea cancelariei de la Luxemburg, iar la Iași fusese numit pe 3 august 1906 pentru ca doi ani mai târziu, respectiv pe 14 aprilie 1908 să fie numit drept cancelar la Bologna.

1907-1908⁴³: Șeful corpului diplomatic de la București este substituit, iar noul ministru

plenipotențiar numit de Franța la 7 mai 1907 este Camille Blondel⁴⁴. De la Tour este de asemenea înlocuit în calitate de secretar clasa I de Lebrun. Personalul celorlalte circumscripții continuă să-și desfășoare activitatea în aceeași formație.

1909-1910⁴⁵: Legația franceză de la București este reprezentată de ministrul plenipotențiar Blondel, secondat și sprijinit în misiunea sa de Fernand Hippolyte Prevost, licențiat în drept, fost secretar clasa a II-a la Cairo, Cettigne și Viena, însă numit la București pe 20 februarie 1909 în calitate de secretar clasa I. Alături de aceștia activează Despres ca atașat militar și Bouzinac de la Bastide ca vice-consul cancelar.

La Galați, Franța este reprezentată de Henri André Arnould, licențiat în drept, fost consul la Alep și la Damasc (neinstalat aici). Acesta este numit în această funcție la data de 14 aprilie 1908, substituindu-l pe Pollio. La Brăila, Boscoff este înlocuit de vice-consulul onorific Vuccino, iar la Constanța își continuă misiunea Delage. La Iași este numit pe 2 noiembrie 1909 un nou consul care este însărcinat cu gerarea vice-consulatului, Prat fiind transferat la Bologna. Acesta este Gustave Stanislav de Buyer, fost consul onorific la München.

1911⁴⁶: Prevost nu mai figurează ca ocupând funcția de secretar clasa I, de fapt în acest an Legația franceză de la București este privată de un astfel de

⁴² „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1906”, Paris, 1906, p.45.

⁴³ *Ibidem*, 1908, p. 45.

⁴⁴ Camille Blondel – n. 1 noiembrie 1854; licențiat în drept; atașat la Londra (30 ianuarie 1878); la Berlin (22 februarie 1879); secretar clasa a III-a la Londra (5 august 1880); la Madrid (28 februarie 1882); la Tanger (15 iunie 1883); detașat la Direcția Politică (22 mai 1885); ofițer de academie (1887); secretar clasa I la Rio de Janeiro (28 iunie 1889); cavalier al Legiunii de Onoare (1 ianuarie 1890); secretar clasa I la Tunis (22 ianuarie 1892); la Lisabona (15 mai 1893); la Berna (15 iunie 1895); la Roma (13 ianuarie 1898); ministru plenipotențiar clasa a II-a (27 octombrie 1900); trimis extraordinar în Mexic (30 noiembrie 1900); ofițer al Legiunii de Onoare (29 decembrie 1903); la București (7 mai 1907); ministru plenipotențiar clasa I (14 august 1907).

⁴⁵ „Anuarul Diplomatic și Consular al Republicii Franceze pentru anul 1909-1910”, Paris, 1910, p. 45.

⁴⁶ *Ibidem*, 1911, p. 45.

funcționar. În calitate de secretar clasa a II-a este numit la 9 iunie 1910 Augustin Avril de Greigueuil, licențiat în drept, fost secretar clasa a II-a în Mexic (28 decembrie 1907).

Modificări ale personalului consular francez din România se înregistrează la Constanța, unde Delage este înlocuit cu Lucciardi, și la Iași, unde lui Buyer îi succedă Sibi.

1912⁴⁷: Corpul diplomatic și consular al Franței în România este menținut în formație identică aceleia din anul anterior. Ceea ce merită a fi precizat este înființarea în acest an a unei agenții consulare la Craiova, unde responsabilitatea gerării instituției îi revine lui Fromage.

1913⁴⁸: Avril de Greigueuil este promovat la rangul de secretar clasa I, iar alături de noul atașat militar, locotenent-colonelul Fournier, și de vice-consulul cancelar Bouzinac, reprezintă funcționarii subordonați direct șefului misiunii diplomatice franceze Blondel. Cu excepția numirii lui Saint-Sauveur care este succesorul în funcția de vice-consul al lui Buyer de la Iași, personalul consular al celorlalte circumscripții nu suferă nici o modificare.

1914⁴⁹: Singura schimbare înregistrată în acest an este numirea unui nou consul la Galați în persoana lui Daubrée, care-i succede lui Arnould.

Conform informațiilor furnizate de anuarele diplomatice franceze, aceasta este evoluția completă a întregului corp diplomatic francez acreditat în România în perioada 1866-1914. Prin numirea în general a unor reprezentanți diplomați instruiți și capabili, Franța a supravegheat și dezvoltat, în măsura în care interesele sale i-o dictau, relațiile cu România.

Un diplomat bine instruit nu va recurge niciodată la promisiuni susceptibile a nu se realiza, iar meritul său în îndeplinirea misiunilor încredințate va rezida în demersuri bazate pe inteligență și mijloace oneste. În întrevederile sale cu diverse personalități din medii diferite de activitate, diplomatul se exprimă într-un mod clar și concis, fără a utiliza fraze elaborate sau cuvinte cu sensuri echivoce. Printre calitățile cu care trebuie să fie înzestrat un bun reprezentant diplomatic se numără spiritul de observație dezvoltat, elocința, logica în gândire, inteligența și posibilitatea rapidă de adaptare la noi situații și de gestionare a situațiilor de criză, capacitatea de investigare a oamenilor, promptitudinea, demnitatea, afabilitatea, profunda analiză a oricărui cuvânt rostit, obiectivitatea, curajul, inexistența viciilor care degradează personalitatea umană, buna cunoaștere a realităților și tradițiilor din țara în care este trimis, înțelepciunea și un grad ridicat de instrucție.

⁴⁷ *Ibidem*, 15 decembrie 1911, p. 47.

⁴⁸ *Ibidem*, 1913, p. 49.

⁴⁹ *Ibidem*, 1914, p. 50.

The Diplomatical Delegation of France in Romania (1866-1914)

Abstract

Any diplomatical representative had to protect the rights of his people in the state he was sent to and to make diplomatical reports which include significant information about almost everything that happens in that country. They are very important personalities and their role is priceless even nowadays. They use all kind of sources in order to reach their objectives and they have to be very capable, wise and intelligent persons because they have to deal with complex situations, so they have to know how to handle crisis. Presenting the entire french diplomatical group in Romania during 1866-1914 constitute a very nice initiative because knowing how many people France sent in Romania in order to represent its interests make an image of how this country was important to France.